

Nr 44.

Ankom till riksdagens kansli den 2 maj 1919 kl. $\frac{1}{2}$ 12 f. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om beredande av fast anställning eller vissa med sådan anställning förbundna förmåner åt personer, som äro hos riksdagens verk och myndigheter på ett stadigvarande sätt sysselsatta med städnings- och rengöringsarbete.

I en inom första kammaren av herr *Lindhagen* väckt, till bankoutskottet hänvisad motion nr 68 hemställes, »att riksdagen, efter att infordrat förslag från fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, måtte överväga och besluta, under vilka förutsättningar och villkor, personer, som äro hos riksdagens verk och myndigheter på ett stadigvarande sätt sysselsatta med städnings- och rengöringsarbete, böra tillerkännas fast anställning eller åtminstone vissa skäligen med sådan anställning förbundna förmåner såsom rätt till sjukhjälp, semester och pension».

Till stöd för motionen anföres följande:

»Uti en föregående motion har gjorts framställning om en undersökning av städerskornas levnadsförhållanden vid statens verk och myndigheter samt beredande av fast anställning åt denna tjänstepersonal. Denna framställning måste med lika fog beröra riksdagens verk. Man skulle ju till och med kunna säga, att riksdagen såsom en folkrepresentation bör föregå med exempel att ordna levnadsställningen tryggt och rättvist för allt folket inom riksdagens egna verk och inrättningar.

Emellertid synes i praktiken ett motsatt förhållande äga rum åtminstone beträffande städerskorna. Om man till sist kan framtvunga ett resonemang inom folkrepresentationen om städerskorna åtminstone i vissa av de under regeringen ställda ämbetsverken, så synes till och med detta vara uteslutet, när det gäller riksdagens egna verk. Man har hitintills allenast svarat att det blir nog bra, det ordnar sig av sig självt, det tillkommer i varje fall riksdagen att beträffande sina verk först avvakta

vad som tilläventyrs inträffar i regeringens verk. Så i korthet sagt har bankoutskottets resonemang varit.

Emellertid, saken ordnar sig icke alls av sig själv. De vaga löftena äro ord, som ej efterföljas av verkligheter. Saken lär stå på samma ståndpunkt som förut enligt vad som uppgivits av städerskor vid riksbanken, som uppvaktat mig med begäran om motions väckande även detta år. Karakteristisk är också en liten episod, som av dem åberopades såsom ett bevis för den stora frånvaron av ordinarie anställning och underskattandet av deras arbete. De sade nämligen, att det gått städerskorna djupt till sinnes, att vid bankens förra året firade 250-årsjubileum hade endast två städerskor, som äro gifta med vaktmästare, anställda vid banken mottagit inbjudning till festen under det att övriga städerskor ansetts för obetydliga för att vederfaras ett sådant erkännande. Man må icke förundra sig över att de på sin lilla plats, som dock är en länk i hela maskineriet, känna över sig något av den s. k. vantrevnaden i landet.

Det har uppgivits för mig, att städerskor icke vidare äro anställda i riksgäldskontoret, vars vaktmästare nu utföra städningsarbetet, och om detta sker av dem själva eller genom privat anställda städerskor är mig obekant. Emellertid böra, såvitt jag förstår, städerskorna ej behöva finna sig i godtyckligheter, vanliga från statsmakternas sida och från alla partiers, åtminstone, så snart de vuxit sig märkliga gent emot förbisedda, för vilka man ej hyser fruktan vid valtillfällen, strejktillfällen, revolutionstillfällen eller annorledes.»

Över motionen har utskottet inhämtat yttrande av fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret.

*Fullmäktige i
riksbanken.*

I en till utskottet inkommen skrivelse av den 3 april 1919 anföra fullmäktige i riksbanken följande:

»Sedan utskottet i skrivelse av den 13 sistlidna februari infordrat fullmäktiges yttrande över en av herr Lindhagen inom riksdagens första kammare väckt motion nr 68 angående beredande av fast anställning eller vissa med sådan anställning förbundna förmåner åt personer, som stadigvarande äro hos riksdagens verk och myndigheter sysselsatta med städning och rengöringsarbete, få fullmäktige anföra följande.

Städningsarbetet vid riksbankens huvud- och avdelningskontor är fortfarande ordnat på samma sätt som fullmäktige i sitt yttrande till utskottet av den 5 mars 1917 över en liknande motion meddelade.

Månadsarvodena äro emellertid med anledning av de stegrade levnadskostnaderna förhöjda och utgå för närvarande vid huvudkontoret med 100 kronor.

I avseende å frågan om beredande av fast anställning åt de personer, som ombesörja städning och renhållning inom banken, äro fullmäktige oförändrat av samma mening, som uttalades i fullmäktiges ovanberörda skrivelse, eller att sådan anställning syntes fullmäktige mindre lämplig, då rengöringsbiträdenas arbetstid ej helt behöver tagas i anspråk.

För att dock så mycket som möjligt bereda de ifrågavarande biträdena med fast anställning förenade förmåner hava fullmäktige beslutit, att de skulle äga att under sjukdom för en tid av högst 60 dagar årligen uppbära två tredjedelar av dem eljest tillkommande ersättning, ävensom att, i den mån lämpliga vikarier kunde anskaffas, årligen åtnjuta 15 dagars kostnadsfri ledighet.

Vad slutligen vidkommer rengöringsbiträdenas ålderdomsförsörjning lära fullmäktige icke underlåta att, efter prövning av varje särskilt fall, hos utskottet göra framställning om beredande av understöd åt sådant biträde, som en längre följd av år arbetat i banken och till följd av ålder eller nedsatta krafter nödgas upphöra med sitt arbete.»

Fullmäktiges i riksgäldskontoret likaledes i skrivelse den 3 april 1919 avgivna yttrande är av följande lydelse:

Fullmäktige i
riksgälds-
kontoret.

»I skrivelse av den 13 februari 1919 har bankoutskottet anhållit, att fullmäktige i riksgäldskontoret ville avgiva yttrande över herr Lindhagens motion I:68 angående beredande av fast anställning eller vissa med sådan anställning förbundna förmåner åt personer, som stadigvarande äro hos riksdagens verk och myndigheter sysselsatta med städnings- och rengöringsarbete.

Med anledning härav få fullmäktige anföra följande.

Inom de lokaler i riksdagshuset, vilka disponeras för riksdagens eget behov, utföres städnings- och renhållningsarbetet av städerskor, vilka antagas av övervaktmästaren och stå under överinseende av honom. Under nu pågående riksdag utgör antalet av dessa städerskor 34. Under de tider av året, då riksdagen ej är samlad, tjänstgöra stadigvarande endast två av ifrågavarande städerskor, varjämte vid behov av de övriga anlitas erforderligt antal. Avlöningen för nu omfördälda städnings- och renhållningsarbete utgår från och med år 1914 i form av månadsarvoden, som direkt utbetalas till respektive städerskor.

Städningen i riksgäldskontorets lokaler verkställas av kontorets vaktmästare, vilka dock vid tjänstledighet för sjukdom, senester eller tjänstgöring utom verket under vissa tider måste anställa kvinnliga vikarier. Vaktmästarna hava även tidvis måst anlita tillfälligt biträde för att kunna medhinna dem åliggande städningsarbete.

Statsutskottet har under flera år efter särskild, för varje riksdag gjord framställning hos riksgäldsfullmäktige ombestyrt verkställandet av städning i sina lokaler. För de kommittéer m. fl., åt vilka lokaler upplåtas i riksdagshuset, anskaffas genom övervaktmästaren erforderlig städningspersonal.

Städningen i riksdagens bibliotek ombesörjes numera av en städerska, som därför uppbär fast månadsarvode samt själv anskaffar och avlönar erforderligt biträde. Inom justitieombudsmännens och militieombudsmännens ämbetslokaler ombesörjes städningen av var sin mot månadslön stadigvarande anställd städerska.

Såsom framgår av nu lämnade redogörelse, vilken i all huvudsak överensstämmer med den, som av fullmäktige lämnades till 1917 års bankoutskott, äro endast ett fåtal personer stadigvarande sysselsatta med arbete av det slag, varom härom är fråga, nämligen två, som ombesörja städning inom riksdagshuset, en anställd vid riksdagsbiblioteket, en i justitieombudsmansexpeditionen och en i militieombudsmansexpeditionen, inalles sålunda fem personer.

Med anledning av en av herr Lindhagen år 1917 väckt motion har riksdagen hos Kungl. Maj:t begärt utredning beträffande de inom de centrala ämbetsverken med avseende å städnings- och rengöringsarbeten m. m. förefintliga arbetsförhållandenas omfattning och art i avseende att utröna, huruvida ändring bör vidtagas i sättet för anställandet av de personer, som utföra berörda arbete, eller vissa förmåner utöver de nu utgående böra dem beredas.

De städerskor, som utföra arbete för riksdagen eller dess verk, torde, vad beträffar fast anställning och därmed följande förmåner, böra så nära som möjligt likställas med motsvarande personal inom de centrala ämbetsverken. Vid sådant förhållande synes vara riktigast att, först sedan den begärda utredningen avslutats och Kungl. Maj:ts förslag i ämnet prövats av riksdagen, vidtagna åtgärder för ordnande av ifrågakvarande förhållanden hos riksdagen och dess verk.»

Utskottet.

En liknande motion förelåg till behandling vid såväl 1917 som 1918 års riksdag. Bankoutskottet avstyrkte vid båda tillfällena motionerna, förstnämnda år efter att hava hört fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret, och beslöt riksdagen i överensstämmelse med utskottets hemställan. Då några nya omständigheter icke tillkommit, som kunna föranleda en förändrad uppfattning hos utskottet, får utskottet, under hänvisning till innehållet i fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret här ovan intagna yttranden, hemställa,

att förevarande motion I: 68 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 maj 1919.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Hedenstierna*, *Gustafsson*, *Neiglick*, *Wickman*, *Roos*, *Hedenström*, *Lindgren* och *Schyller* samt

av andra kammaren: herrar *Kristensson*, *Gustafsson* i Örebro, *Bogren*, *Borg*, *Sommelius*, *Jonsson* i Gumboda. *Edbom* och *Bäcklund*.